

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΛΗΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΚΟΣΜΗ

Ο ΚΩΣΤΑΝΤΑΚΗΣ ΤΗΣ ΣΜΑΡΑΓΔΑΣ

(Γραμμένο για το «Μπουκέτο»)

ΤΑΝΕ πειά φθινόπωρο. Τά πρώμα σύννεφα τής Νοτιάς έφερναν τά πρώτα μαντάτα του χειμώνα. Οι έξωάδες έτοιμασαν τά σύννεφα των, για τό σποριά και θσοι ήσαν για ταξειδι έκαναν τις έτοιμασίες των.

—Ήρθε του Σταυραού, σταύρωνε κι' άρμένιζε.

Τά καΐκια, που θά πήγαιναν στη Σύρα, στον Πειραιά, στην Πόλη, ήσαν έτοιμασμένα, παλαισιμένα, άρματωμένα και με τά σούβρα τους έτοιμα έπέρμεναν τη Νοτιά για να ξεκινήσουν. Κ' οι ταξειδιώτες κ' οι ταχυδρόμοι που έπήγαιναν τά αποδοσίσια στους ξενητεμένους κι' έφερναν από τη ξενητιά δι, έσπελναν αυτοί στους δικούς των, είχαν τελειώσει τις έτοιμασίες των κι' έπέρμεναν τό διαλαλητή, που θά κηρύδη πότε θά φύγη τό κάθε καΐκι για τόν κάθε τόπο.

Μιά κίνησι με ιδιαίτερο χροματισμό είχε ψηλωμένος ο ήλιος, όταν άρχισε ν' άντιλαλή από χωριό σε χωριό ή φωνή του διαλαλητή, που έλεγε:

—Έφτασε επί τέλους ή ημέρα. Ήτανε πειά ψηλωμένος ο ήλιος, όταν άρχισε ν' άντιλαλή από χωριό σε χωριό ή φωνή του διαλαλητή, που έλεγε:

—Με τά θουτήματα του ήλιου, να είνε οι ταξειδιώτες στο γιαλό!

Και οι ταξειδιώτες που εξανάφευγαν για τη ξενητιά, και οι πρωτοταξειδοι, και οι ταχυδρόμοι, ξεκίνησαν για τό γιαλό, άλλοι καθάλα κι' άλλοι με τά πόδια, φορτωμένοι τά μπαγαζία τους. Κανείς δέν έμενε πίσω, γιατί λέει κι' ένας παλιός λόγος, Θεού λόγος:

—Όποιος θέλει να μισέψη, στην ακρογιαλιά καθίζει.

Οι καπετάνιοι ήσαν στο περιγάλι έτοιμοι και χαρούμενοι, γιατί έβλεπαν πως θά κάνουν ταξειδι με καλή δουλειά. Και τά θεμέλια στον κόρφο έδειχναν καλό τόν καιρό.

Ο Κωνσταντάκης τής Σμαράγδας με τό καΐκι του, που θάβευγε για τη Σύρα ήταν καταχαρούμενος κι' έλεγε στους έπιβάτες του:

—Θά πάμε πετώντας. Ή Νοτιά τραβάκαλα.

Και ήσαν όλοι σύμφωνοι, γιατί όσο έγερνε ή ημέρα, τόσο εσούρωνε ή Νοτιά καλύτερα. Και ζέρανε όλοι δι, οι θαλασσινοί λένε γι' αυτό τόν καιρό που φουσκώνει τό θράδυ: «γέμου και καρτέρα με».

Οι πρωτοταξειδοι ήσαν συλλογισμένοι κι' ο πόνος που άφιναν τό νησι τους και τους δικούς τους και ή θάλασσα, που την έβλεπαν σαν ένα μεγάλο και σκοτεινό μυστήριο να είνε άπλωμένη μπροστά τους με τους θυμούς της και με τά άχορταγια της τους άνησυχούσε, τους έφόβιζε. Μιά φορά όμως ήσαν ξεκινιμένοι κι' έπρεπε να φύγουν. Έφευγε πρώτο τό καΐκι τής Σύρας. Έτελείωσε τό μπαρκάρισμα ο ναύτης κι' ο μούτσος ήσαν άπικου να εκτελέσουν τις παραγγελίες του καπετάνιου. Ο άποχαιρετισμός, πικρός όπως πάντα, έτελείωσε και κάποιος εισηγοραγουδούσε παρπονιμένα:

Ο μισιός είνε καϊμός, τό έχε γεία είνε ζάλη.

Ο καπετάνιος κρατώντας τό τιμόνι έβωκε τις διαταγές του άμα έθιράρανε την άγκυρα. Και τό καΐκι ξεκίνησε πεταχτό, αληθινό θαλασσοπούλι, για τό ταξειδι του.

Ή γυναίκες, μαννάδες, αδελφές, άρραβωνιαστικές, έρωτοχτυπημένες κόρες, είχαν μαζευτή στον κάθο για να γαρνήσουν τους ταξειδιώτες με τις μανήλες τους. Οι ταξειδιώτες πάλι μαζεύτηκαν από τη μία μεριά του καΐκιου για ν' άπαντήσουν στο γαρνέτιο και τό καΐκι έγερνε τόσο, που ο καπετάνιος φώναζε:

—Μή πηγαίνετε από μία μεριά! θά σουφερτάρουμε!

Ήτανε σούρουπο πειά. Ο άποσπερίτης είχε ψηλώσει. Τό φεγγάρι στο πρώτο τέταρτο του είχε μεσουρανήσει, ήταν όλόρθο κι' ο καπετάνιος έπτε:

—Μπονταράδο ταξειδι! όλόρθο φεγγάρι β'πλα μαρνέρος...

Και τό καΐκι μας πετά. Σύνουγα θάμαστε στη Σύρα.

Ή Νοτιά μαλακιά έβσηθούσε τό καΐκι, που ταξειδευε κατάπριμα χωρίς να πίσση μούδες κ' οι ταξειδιώτες άκουμπισμένοι στις κουπαστές εκύτταζαν νοσταλγικά τις στεριές του νησιού, που όλο ξεμάκρναν. Έπέρμεναν ν' άφήσουν τόν τελευταίο κάθο, τόν "Αη Γιώργη τής Χερρόνησος και ν' άνοιχτούν στο μπουγάκι.

Ήτανε νύχτα πειά. Οι ταξειδιώτες εκύτταζαν που θά κοιμηθούν χωρίς να παγώσουν. Ο καπετάνιος πάντα στο τιμόνι έβινε διαταγές στο ναύτη και τό μούτσος, πότε ν' άνοιξουν τό ένα πανί, πότε να μολάρουν τό άλλο. Παλιός θαλασσινός ο Κωνσταντάκης είχε φάει τη θάλασσα με τό κουτάλι.

—Εύλογημένο ταξειδι, έλεγε ο γέρος θαλασσινός, τό δείξαμε τά μερομήνια στις άριμες: ο Σεπτέμβρης θάνε καλοταξειδεύτος. Μεσάνυχτα πειά θάνε. Ή πούλια ψηλωμένη, ή πήχες ανέβαιναν στα ούράνια από την Πάρο, τό φεγγάρι έγερνε για τό θαλίεμα, ο καιρός πάντα θολικός...

Ο τελευταίος κάθος, ή Χερρόνησος, έφάνηκε κι' έχάθηκε γρήγορα, γιατί τώρα τό καΐκι έπηρε την πορεία του για τη Σύρα, τραβούσε όλο δεξιά, κι' άφησε τό νησι άριστερά του.

—Ένας έπιβάτης που άγρυνούσε, είδε μέσα στο σκοτάδι ένα φως και ζαφίστηκε, γιατί ήταν πρωτοταξειδοι.

—Ίντα ν' αυτό, καπετάνιο; ρώτησε.

Ο Κωνσταντάκης έβγαλε τά χέρια στα μάτια, σαν κιάλι, πρόσ:

—Μά έμεις πετούμε, δέν άρμινίζομε.

Ο ταξειδιώτης τόν εξαναρώτησε:

—Ίντα ν' αυτό;

—Τό φανάρι τής Σύρας.

—Ίφάνηκε κιόλας, ή Σύρα;

—Μά σου είπα, πως έμεις πετούμε άπόψε.

Κι' έβαλε την πλώρη κατά τό φανάρι που είδε ο καπετάνιος. Κωνσταντάκης κι' έτραβούσε ευχαριστιμένος γιατί θά περνούσε γρήγορα τά μπαγαζία που κατεβάζουν χοντρές θάλασσες.

Χαρούμενος, όπως ήταν για τό καλό ταξειδι, άρχισε κουβέντες με τους ταξειδιώτες, που είχαν ζυτηήσει, για να διηγηθή τις άδειασμένες του κι' έβινε διαταγές στο ναύτη του, που κρατούσε τώρα τό τιμόνι:

—Κατά τό φανάρι, τράβα!

Όλο κι' έλεγε ο καπετάνιος, όλο κι' έλεγε, κι' έτσι εκόθανε μιλία, περνούσαν ή ώρες, ξεγυνοσαν τόν καϊμό τους οι πρωτοταξειδοι. Μά τό φανάρι που έβλεπαν μπροστά τους ήτανε πάντα μακριά. Δέν έβλεπαν οι ταξειδιώτες να τό πλησιάζουν καθόλου. Κάπου-κάπου μάλιστα τό χάνανε και κάποτε δέν τό έβλεπανε

πειά καθόλου.

—Γιατί δὲ θλόπεμο πειά τὸ φανάρι; ρώτησε κάποιος.

—Εἶνε καταγινά. Μά τώρα πειά εἶμαστε κοντοφτασμένοι, κι ἄμα βγῆ ὁ Αὐγερινός, θά δοῦμε τὰ θουὰ τῆς Σύρας. Θά πώω-
με κάτω ἀπὸ τὴ Ντελαγράστια, εἶπε ὁ καπετάνιος.

Τὰ ζημερώματα ὁμως πλησίαζαν. Κάτω στὴν Ἀνατολὴ ἐφά-
νηκαν θαθεῖα θουαῖνιά χρώματα κι' ὁ Αὐγερινός δόλολαμπρος ἐ-
σημείωσε μιά παρηγορὴ λάμψη στὸν ὄριζοντα. "Ὅλοι ἄρχισαν
πειὰ νὰ θλέπουν τὸ πέλαγος. Τὸ σθαμπο τῆς αὐγῆς ἄρχισε νὰ
σκορπιέται κι' ἡ θάλασσα μπροστὰ τοὺς παιγνιδιάρια, μὲ μικρὰ
κύματα, πού εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀφρίζουν, σάν νὰ ξύπνησαν ἀπὸ
τὸ νυκτερινὸ τοὺς ὕπνο, ἦταν ἀπέραντη, χωρὶς νὰ φαίνεται ἀπὸ
πλευρῆ ὁ κάθος τῆς Σύρας.

Οἱ ταξιδιωτικὲς ἀποροῦσαν, γιατί δὲν ἔβλεπαν πειά οὔτε τὸ
φανάρι, πού τὸ εἶχαν πάρει ἀπὸ πίσω ὅλη τὴ νύχτα, οὔτε τὴ στε-
ριά, πού ἔπρεπε νὰ τὴν ἔχουν οἰπλά τους, ὅπως τοὺς ἔλεγε ὁ κα-
πετάνιος. Καὶ ἡ θάλασσα ὄλο κι' ἐφοῦσκανε, φοβερίζοντας πὺς
ἔρχεται τῆς Νοτιάς ὁ θυμός γιὰ νὰ τοὺς χορέψῃ..

Ὁ καπετάνιος δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ μυστήριο τοῦ φα-
ναριοῦ πού ἔβλεπε τὴ νύχτα. Εἶδε ὠστόσο πὺς ὁ καιρὸς τὰ χα-
λοῦσε καὶ εἶπε στὸ ναυτὴ νὰ πιάσῃ μούδες καὶ νὰ ὀρτσάρῃ.

Ὁ ἐπιβάτης, πού ἦταν ἄγνωπος ὅλη τὴ νύχτα, εἶδε ἄξαφνα σ'
ἕνα μακρινὸ κάθο κάποιον καράβι, πού ἔστριβε καὶ σὲ λίγο θὰ
ἐκρυβότανε. Ἐπήγε πάλι κοντὰ στὸν καπετάνιο καὶ τοῦ εἶπε:

—Ποῦ πάει αὐτὸ τὸ καράβι, καπετάνιε;

—Αὐτὸ τραβᾷ γιὰ μακρὰ, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

Τὸ καράβι εἶχε πιάσει τὸν κάτω κάθο τῶν θερμιῶν κι' ἐτρα-
θοῦσε κωμαρωτὰ γιὰ τὶς μεγάλες στεριές. Καὶ τὸ καικὶ τοῦ Κω-
σταντάκη ἐξοκολοῦσε ἀπὸ μακρὰ τὴ γραμμὴ, πού εἶχε πεί-
ρει τὴ νύχτα. Εἶχε χάσει τὴ ρότα του.

—Καὶ κατὰ πού πέφτει ἡ Σύρα; ρώτησε ξανά ὁ ἐπιβάτης.

—Ἄμα πάμε θὰ δῆς, τοῦ ἀπάντησε ὁ καπετάνιος, πού δὲν ἤ-
θελε νὰ φανερωθῆ πὺς τὴν ἔπαθε τόσο ἄσχημα.

Ἐχταν ἀφήσει τὴ Σύρα πίσω τοὺς πολλὰ μίλια καὶ τώρα δὲν
τοὺς ἀφίνε ὁ καιρὸς νὰ ποδίσουν.

Ἐπίασαν τὴν στεριά, πού ἔβλεπαν μπροστὰ τους, μὰ ἡ στε-
ριά αὐτὴ δὲν ἦταν ἡ Σύρα. Τὸ φανάρι πού ἔβλεπαν ὅλη τὴ νύ-
χτα δὲν ἦταν πού νησιοῦ, ἦταν... τοῦ καρδιοῦ ποδχαν ἀντικρύ-
σει τὸ πρῶτο! Γι' αὐτὸ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ φτάνουν κι' ἄλλο-
τε φαίνονταν κι' ἄλλοτε χανότανε, σάν μαγεμμένο...

Ὁ πονήτης εἶχε δυναμώσει τώρα. Τὸ καικὶ ἔγερνε πῶ δύνα-
τά. Ταξείδευε ἐλαγμένο καὶ σὲ λίγο ὁ καπετάνιος, γιὰ νὰ μὴ
πάθουν χειρότερα, ἐτραθῆκε σ' ἕνα αὐλάκι τοῦ νησιοῦ κι' ἐκεῖ
ἔρριξε τὴν ἀγκυρά.

Ἐρημιά σ' αὐτὸ τὸν
τόπο. Μόνον μερικὰ ἀ-
γριοκάτσικα ἦσαν ἐκεῖ
κι' ἔφυγαν τρομαγμένα
μόλις φάνηκε τὸ καικὶ
καὶ οἱ ἄνθρωποι. Βγῆ-
καν ὄλο ἔξω, θναψαν
φωτιά γιὰ νὰ ζεσταθοῦν
καὶ σὸ τέλος ρώτησαν
τὸν καπετάνιο:

—Ποῦ εἶμαστε, καπε-
τάνιε;

Ὁ Κωσταντάκης μα-
σοῦσε τὸ μουςτάκι του
ἀπὸ τὸ κακὸ του και, γιὰ
νὰ μὴ τὸν περιπαί-
ξουν οἱ ἐπιβάτες, εἶπε:

—Δὲν μ' ἔπαυρε ὁ
καιρὸς γιὰ τὴ Σύρα κι'
ἐπόδια στὰ θερμιά. Αὐτὰ
πού σὰς ἔλεγα τὴ νύχτα
ἔβλεθα γιὰ νὰ σὰς παρηγορήσω,
μὰ ἐγὼ ἔβλεπα τὴ κακοκαι-
ρία.

Ὁ ναύτης του μισο-
γελοῦσε, μὰ δὲν ἔλεγε
τίποτε.

—Καὶ τώρα, τί θὰ
κάνουμε; ρώτησαν οἱ
ἐπιβάτες.

—Θ' ἀλλάξῃ ὁ καιρὸς
καὶ θὰ ἐξηκινήσουμε γιὰ
τὴ Σύρα.

Ἡ Νοτιά ὁμως εἶχε
θεριέψει καὶ τοὺς κρᾶ-
τησαν ἐκεῖ πολλὰ μερό-
νυχτα κι' ἔβασανίστη-
καν γιὰ ψωμί καὶ γιὰ
νερὸ.

Ἐπὶ τέλους τοὺς λι-
πήθηκε ὁ Θεός. "Ἄλλα-

ζε ὁ καιρὸς κι' ἐξενήθησαν πάλι πρῶτ-πρῶτ κι' ἔφτασαν τὸ θρά-
δου στὴ Σύρα.

***

Στὸ γράμμα του, ἕνας ἀπὸ τοὺς ταξιδιωτικὲς, ἔγραφε στὴ
μάννα του:

"Μὴ φοβᾶς, μάννα μου, τί πάθαμε. Ὅλη νύχτα κινηγοῦσαμε ἕνα
κρᾶς, πού ἔλεγε ὁ καπετάνιος πὺς εἶνε τὸ φανάρι τῆς Σύρας, καὶ τὴν
αὐγὴ εἶδαμ: πὺς ἦτανε τὸ φανάρι ἐνὸς μεγάλου καρδιοῦ, πού ταξεί-
δευε μπροστὰ μας, καὶ πὺς εἶχαμε χάσει τὸ δρόμο. Ὁ Κωσταντάκης
τῆς Σμαράγδας τὴν ἔπαθε.

Αὐτὸ τὸ γράμμα ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ χάσῃ ὁ καπετάνιος ὁ-
λὴ τὴ δόξα καὶ ὅλη τὴν περηφάνειά του. Τῆμαθαν ὄλοι σὸ
νησι καὶ τὸν κορροῖδευαν. Ἄμα γύρισε μάλιστα σὸ νησι, ὁ-
σοὶ τὸν ἔβλεπαν, ἡ ἔχαμογελοῦσαν μὲ τρόπο πού τοῦ ἔδειχνε
ἐτι ξέρουν τὸ πάθημά του, ἢ τοῦ τὸ ἔλεγαν κατὰμουτρα, πὺς
εἶνε καπετάνιος τοῦ γλυκοῦ νεροῦ! Κι' ὠστόσο ὁ Κωσταντάκης
τῆς Σμαράγδας ἦταν στὸν καιρὸ του καλὸς θαλασσινός. Μά
τώρα πειά εἶχε γηράσει, δὲν τὸν βοηθοῦσαν τὰ μῆτια του καὶ
γι' αὐτὸ τὴν ἔπαθε. Οἱ δικοὶ του, ἄμα ἔμαθαν αὐτὸ τὸ περιστα-
τικὸ, τὸν ἔπεισαν κι' ἐπούλησε τὸ καικὶ του κι' ἔμεινε στερησινός.

Τώρα πειά περνοῦσε τὶς ἡμέρες του στὸν καφενὲ μὲ τὸ κο-
μιτολοῦ του, μὲ τὸ τοιμποῦκι του κι' ἔλεγε ἱστορίες τῶν ταξεί-
διῶν πού ἔκανε στὰ νεῖτα του.

Δὲν λείπαε ὁμως ποτὲ τὰ πειράγματα. Συχνὰ τοῦ λέγα-
νε: —Πές μας τώρα, Κωσταντάκη, καὶ γιὰ τὸ τα'εἶδι πού πήρε
τὸ φανάρι τοῦ καρδιοῦ γιὰ φανάρι τῆς Σύρας.

Τότε ὁ Κωσταντάκης τῆς Σμαράγδας χτυποῦσε μὲ θυμὸ τὸ
τοιμποῦκι του σὸ τραπέζι κι' ἔφευγε γιὰ τὸ σπιτί του, λέγον-
τας:

—Ἀλλοῖμονο τοῦ ἀνθρώπου πού θὰ γερᾶσῃ!...

Σίφνος

ΑΓΓΕΛΟΣ Α. ΚΟΣΜΗΣ

ΤΑ ΕΥΘΥΜΑ

ΨΕΜΜΑΤΑ ΜΕ ΟΥΡΑ !

Ὁ Μάριος ἀπ' τὴ Μασσαλία κι' ὁ Τζῶν ἀπ' τὸ Λονδίνο, πε-
ριώδευαν ὡς πλασιέ κι' οἱ δυὸ, μολοντὶ ἀντιπροσωπεύαν ὁ
καθένας δυὸ ἀντιπάσεις ἐμπορικοὺς οἴκους. Ὡστόσο ἦσαν φί-
λοι καὶ ὁσάκις συνταξείδευαν, συζητοῦσαν μ' ἐγκαρδιότητα.

Κάποτε, λοιπόν, θρισκόντουσαν κι' οἱ δυὸ σὸ κατὰστρωμα
ἐνὸς πλοίου, πὸ ὁποῖο διέσχισε τὸ στενὸ τῆς Μάγχης.

Γιὰ μιά στιγμὴ τότε ὁ Τζῶν γύρισε καὶ εἶπε στὸν Μάριο:

—Μπορῶ, ἀγαπητὲ συνάδελφε, νὰ ὑπερφηανεῦτῶ ὅτι ἔχω ἕ-
να μνημονικὸ διαβολεμένο. Ἀπόδειξις ὅτι ὄλα τὰ πλοία

τὰ ὁποῖα συναντοῦ-
με, ἀκόμα κι' αὐτὰ
τὰ ἀλιευτικὰ, τ' ἀνα-
γνωρίζω μόλις φα-
νοῦν στὸν ὄριζοντα.

—Ποῦφ ! ἔκανε ὁ
Μάριος. Αὐτὸ δὲν μ'
ἐκπλήττει, φίλε μου.
Ἡ δικὴ μου μνήμη
εἶνε ἰσχυρότερη. Τί
νὰ σοῦ πῶ: Ἐγὼ, ἀ-
ναγνωρίζω ὄλα τὰ
κύματα!

—Ἐχασα, Μάριε !
ὠμολόγησε ὁ Ἄγ-
γλος κερματολόγος.
Δὲν πειράζει ὁμως.
Ἄς μιλήσουμε γιὰ
κάτι ἄλλο... Γιὰ τὶς
βουλιές μας. Καὶ
παίρνοντας μιά θα-
θεῖα ἀνασπῆ ὁ Τζῶν
ἄρχισε:

—Ὁ οἶκος τὸν ὁ-
ποῖο ἀντιπροσωπεῖω,
Μάριε, ἔχει τόσες
πολλές βουλιές, ὅ-
στε κάθε μέρα κατα-
ναλίσκει μελάνι ἄ-
ξίας 1000 φράγκων!

—Ὅτε αὐτὸ μ' ἐκ-
πλήττει, τοῦ ἀπάντη-
σε ὁ Μαρσεγιέζος
τερατολόγος, μὲ τὸ
συνθησιμένο φυσικὸ
του ὕψος. Ὁ δικός
μου οἶκος κάνει οἰ-
κονομία ἀπὸ τὸ με-
λάνι, τὸ διπλάσιο πο-
σό, κι' αὐτὸ γιατί δὲν
θαζόμετε τελείες ἐπά-
νω σὸ γιῶτα!

Κόκκαλο ὁ Τζῶν.

